

BİLİM MERKEZLERİ

Dr. İpek Pirpirođlu Gencer [TÜBİTAK

Bilim merkezleri; çocuk, genç ya da yetişkin her yaştan insanın yeni deneyimler yaşayabilecekleri, meraklarını ve keşfetme isteklerini canlı tutabilecekleri, çevrelerini ve evreni bilim ve teknoloji sayesinde keşfedebilecekleri yerlerdir.

Toplumda bilim ve teknoloji konusunda farkındalık oluşturmayı hedefleyen bilim merkezlerinin topluma, bireylere ve ekonomiye pek çok faydası bulunuyor.

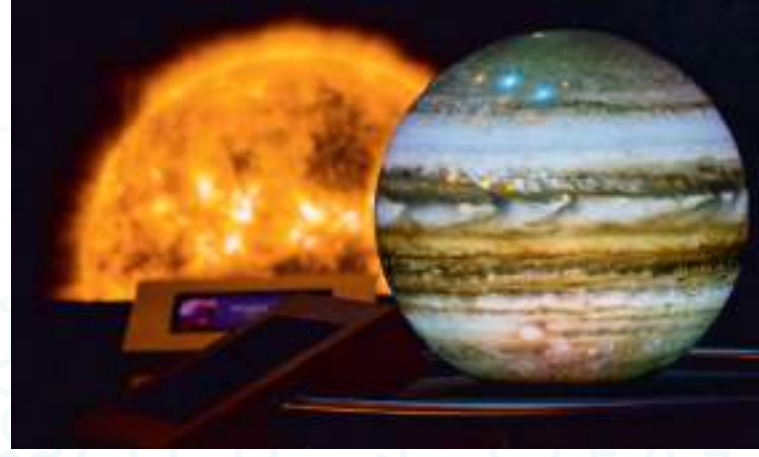
Bilim Merkezi Nedir?

Bilim merkezleri farklı yaş gruplarından ve farklı birikime sahip bireyleri bilimle buluşturmayı hedefler. Bilim ve teknolojiye yönelik ilgiyi artırmayı, bilim ve teknolojiyi anlaşılır ve ulaşılır kılmayı, bireyleri denemeye ve keşfetmeye teşvik etmeyi amaçlayan ve kâr amacı gütmeyen yerlerdir.

Bilim merkezleri etkileşimli sergiler, atölyeler, planetaryum gibi alanları içerir. Her ne kadar bilim merkezi denilince akla ilk olarak çarpıcı sergiler ve etkileyici atölyeler gelse de aslında çok sayıda ve çeşitte etkinliğe rastlamak da mümkündür.

Bilim gösterileri, bilim kafe etkinlikleri, bilim söyleşileri ve bilim festivalleri başta olmak üzere sunduğu pek çok etkileşimli ortam ve etkinlik ile bilim merkezleri, bilim ve teknoloji kültürünün yaygınlaşması açısından oldukça önemli.

Ayrıca, bilim merkezleri bilim kulüplerine, okul dışı öğrenme ortamı olarak eğitim faaliyetlerine, öğretmen eğitimlerine, seminerlere, düşün ya da doğum günü gibi özel organizasyonlara, kamplara, yarışmalara ve pek çok etkinliğe ev sahipliği yapar.

Bilim merkezleri, ziyaretçilerin bilimi ve bilimsel süreçleri anlamalarına, bilimsel okuryazarlıklarının gelişmesine, bilimi öğrenmek için güdülenmelerine, bilime yönelik olumlu tutumlarının gelişmesine, bilimi kariyer olarak seçmelerine fayda sağladığı bilinmektedir.

Bilim İletişiminin En Önemli Araçlarından Birisi

Toplumun bilimi anlaşılabilir, ulaşılabilir, değerli ve önemli kabul etmesi bilim okuryazarlığını geliştirecek önemli bir güçtür. Tüm bilim merkezleri bilimsel okuryazarlığa sahip toplumlar oluşturmak ve bilime katılımcı vatandaşlar geliştirmek amacıyla faaliyet göstermeyi misyon edinir. Bu yönüyle bilim merkezleri, bilim iletişimini sağlayan en önemli ve etkili araçlardan biridir. 2018 yılı verilerine göre Asya ve Avustralya'da 1.370, Amerika'da 350, Avrupa'da 370, Güney Amerika'da 230, Kanada'da 30, Orta Doğu'da 30 bilim merkezi var. Her yıl ABD'de toplumun yaklaşık %25'i, Avrupalıların %16'sı, İskandinavya ülkelerinin %10'u bilim merkezlerini ziyaret ediyor. Ülkemizde de TÜBİTAK destekli bilim merkezlerini 2024 yılı itibarıyla 10 milyondan fazla kişinin ziyaret ettiği biliniyor.

Bilim Merkezlerinde Neler Yapabilirsiniz?

Bilim merkezlerinde, vücudumuzdan yeni teknolojilere, temel bilimlerden evrenimize, dünyamızdan bilim tarihine, havacılık ve uzay teknolojilerinden yapay zekaya pek çok

alanda bilimin uçsuz bucaksız dünyasıyla tanışabilirsiniz. Bilgiyi görsel, işitsel ve duyuvara hitap eden yollarla keşfedebilir, bilimsel olguları deneyimleyebilir, etkileşimli sergilerin tadını çıkarabilirsiniz.

Ayrıca, eğitim programlarıyla ahşap şekillendirmeden robotları yarıştırmaya, mikroskopik canlılardan karadelikleri araştırmaya kadar pek çok atölyeye katılabilirsiniz. Bilim gösterilerine katılabilir, bilimin renkli dünyasını keşfedebilirsiniz.

Eğlenirken öğrenir, öğrenirken eğlenebilirsiniz!

Bilim Merkezlerinin Tarihi

Bilim merkezi anlayışının kökleri müzelere dayandığı için günümüzde hâlâ pek çok bilim merkezi, bilim müzesi olarak da adlandırılıyor. Müzeler genel olarak bilim, tarih ve sanat eserleri ile kıymetli kabul edilen eşyalar başta olmak üzere çeşitli ürünlerin sergilendiği alanlardır. Ziyaretçiler sergilenen objelere bakarak gözlemler, açıklayıcı metinler veya rehberler aracılığıyla bilgi sahibi olur. Ancak türü ve değeri ne olursa olsun müzeler durağan objelerin sergilenmesi üzerine kuruludur. Bilim merkezleri ise ziyaret eden herkesin bir şeyler yaparak ve yaşayarak öğrenebilecekleri yerlerdir.

İcatların imitasyonları üzerinden uygulamalı ve etkileşimli sergilerin bulunduğu ilk bilim merkezi, 1888 yılında Almanya'nın başkenti Berlin'de ziyarete açılan Urania Bilim Merkezi'dir. Bazı kaynaklara göre bilim merkezi fikrinin ilk olarak ortaya çıktığı merkezdir.

Urania (Berlin) Bilim Merkezi eski (1889) ve yeni binası (2017)

Münih'te 1903 yılında Oscar Von Müller'in destekleriyle kurulan etkileşimli Alman Müzesi (Deutsches Museum) de dünyadaki ilk bilim merkezlerinden birisidir. Öğrenme, araştırma ve keşif için yeni oluşturulan materyalleri temel alan bu yeni müze türü, modern bilim merkezlerinin ilk örneklerindedir. Çünkü içerisinde sergilenen çalışma teknolojisi sergisi, modern interaktif müze anlayışını yansıtmakta olup hareketli sergileri ve düğmelerle hareket ettirilebilen kaldıraç sistemleri içermektedir. Bilimsel aletleri ve sanayi makinelerini sergilemenin yanı sıra bu alet ve makinelerin çalışma prensiplerini de ziyaretçilere anlatmayı amaçlayan Alman Müzesi'nde işleyen makineler, ziyaretçilerin

deneyebilecekleri sanayi makineleri ve modelleri, çeşitli düzenekler ve bunların çalışma prensiplerini anlatan rehberler bulunmaktaydı. Müzenin, halka hitap eden ve eğitim amacı taşıyan tarzı ve teknikleri çok geçmeden diğer Avrupa ülkelerine ve Amerika Birleşik Devletleri'ne sıçradı.

Deutsches Museum (Alman Müzesi)

Bugünkü anlamda bilinen ve popülerleşen bilim merkezlerinin ilk örnekleri ise 1960'lı yıllarda kurulan Pasifik Bilim Merkezi (1962, ABD), Ontario Bilim Merkezi (1969, Kanada) ve Exploratorium Bilim Merkezi (1969, ABD)'dir. İlk kez kendisini bilim merkezi olarak tanımlayan yer ise Seattle Dünya Fuar Binası'nda açılan Pasifik Bilim Merkezi'dir.

Exploratorium Bilim Merkezi, ABD

Experimentarium Bilim Merkezi - Danimarka

Bilinen en ünlü bilim merkezi 1969 yılında San Francisco'da açılan Exploratorium Bilim Merkezi'dir. Fizikçi ve eğitimci Dr. Frank Oppenheimer tarafından kurulan Exploratorium Bilim Merkezi etkileşimli ve ziyaretçi katılımlı ortamı, sergileri ve bilim merkezlerinin informal öğrenmeye ve okul dışı öğrenme ortamı olarak kullanılmasına öncülük etmiş ve etmeye de devam ediyor. Ontario Bilim Merkezi, NEMO Bilim Merkezi (Hollanda), Science World Bilim Merkezi (Kanada), Experimentarium Bilim Merkezi (Danimarka), Technopolis Bilim Merkezi (Belçika), Liberty Bilim Merkezi (Amerika Birleşik Devletleri), Heureka Bilim Merkezi (Finlandiya) dünyada önde gelen bilim merkezlerindendir.

Dünyadaki tüm bilim merkezleri sergileri, atölyeleri, etkinlikleri, mimarileri, yeşil alanlarıyla ve bu alanların tasarımı ve kullanım amaçlarının

Guangdong Bilim Merkezi - Çin

çeşitliliğiyle cazibe merkezi olma özelliği taşır. Ayrıca dikkat çekici giriş ve bekleme salonlarıyla, renkli ve canlı ortam tasarımlarıyla, yüksek tavanları ve özgün mimarileriyle, bahçeleriyle, kalıcı, geçici ve açık hava sergileriyle ziyaretçilere ilgi çekici ve büyüleyici bir ortam sunar.

Science World Bilim Merkezi – Kanada

Nemo Bilim Merkezi - Hollanda

Ülkemizdeki Bilim Merkezleri

Ülkemizde kurulan ilk bilim merkezi 23 Nisan 1993'de Ankara'da açılan Feza Gürsey Bilim Merkezi'dir. İlk bilim merkezinin açılmasının üzerinden 30 yılı aşkın süre geçti. Dünyada 1960'lı yıllarda başlayan bilim merkezi hareketi, ülkemizde TÜBİTAK'ın bilim merkezlerinin kurulmasını destekleme kararıyla hız kazandı. TÜBİTAK, bilim ve toplum projeleri kapsamında bilimi toplum ile buluşturmayı, bilginin topluma anlaşılır bir biçimde aktarılmasını, çocuklarda ve gençlerde merak duygularının, araştırma ve öğrenme isteklerinin artırılmasını, bunu yaparken de bilginin mümkün olduğunca görselleştirilerek, etkileşimli uygulamalarla desteklenmesini amaçlıyor.

Özellikle bilim merkezinin vazgeçilmez unsurları olan sergilerin tasarlanması ve üretilmesi, eğitim atölyelerinin kurulması, eğitim içeriklerinin geliştirilmesi, planetaryum kurulması ve bu merkezlerin kurulmasından işletilmesine kadar pek çok yönden en deneyimli kurum olan TÜBİTAK çok sayıda bilim merkezi projesine destek veriyor.

Ülkemizde TÜBİTAK destekli olarak açılan ve faaliyet gösteren büyük ölçekli 10 bilim merkezi, küçük ölçekli 13 bilim merkezi var. Ayrıca çeşitli illerimizde TÜBİTAK desteği olmadan açılan yaklaşık 35 bilim merkezi de bulunuyor.

TÜBİTAK destekli hizmet veren bilim merkezleri

Konya Bilim Merkezi

TÜBİTAK desteği olarak kurulan ilk bilim merkezi olan Konya Bilim Merkezi 28 Nisan 2014'te açılarak ziyaretçilerini ağırlamaya başladı.

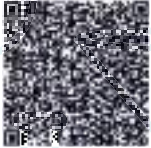
Kocaeli Bilim Merkezi

Türkiye'nin en büyük endüstriyel dönüşüm projesi olan Kocaeli Bilim Merkezi, 1934 yılında temeli atılan Seka Kâğıt Fabrikası içindeki 8.500 m²'lik alan üzerinde yer alıyor. 70 yıl boyunca kâğıt üretimi yapılan Seka Kâğıt Fabrikası restore edilerek artık Kocaeli Bilim Merkezi ve Seka Kâğıt Müzesi olarak hizmet vermeye devam ediyor.

Yaklaşık 100.000 m²'lik bir arazide; 26.250 m²'lik kapalı alanı, 14.000 m²'lik açık otopark alanı ve araç yolları, 11.000 m²'lik yürüyüş yolları, 47.000 m²'lik yeşil alanı ile gerçek bir cazibe merkezidir. Rüzgâr enerji santrali ve güneş panellerini içinde barındıran tesis, Türkiye'de inşa edilmiş önemli bir yeşil bina örneğidir.

Konya Bilim Merkezi tematik sergileri, açık hava sergileri, gözlem ve seyir kulesi, planetarium, konferans salonları, laboratuvarları ve kütüphanesi ile ziyaretçilerini çekmeye devam ediyor. Yeni Ufuklar, Temel Adımlar, Evrenimiz, Dünyamız, Vücudumuz, Keşif Yolu, Işık ve Gölge sergi galerilerine de ev sahipliği yapıyor. Aynı zamanda 2013 yılından beri düzenlenen bilim festivali

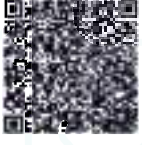
sayesinde bilimi seven, bilime ilgi duyan, anlamaya çalışan on binlerce kişiyi bilim ve teknolojiyle buluşturuyor. Konya Bilim Merkezi'ni sanal gezinti ile ziyaret etmek için:

18 Nisan 2015'te açılan Kocaeli Bilim Merkezi'nde Su Alanı, Algı ve Gerçeklik, Dinamik Dünya sergi galerindeki 250 deney düzeneği ve özel tasarım galerilerin yanı sıra bilimsel çalışmaların yapıldığı atölyeler, bilimsel gösteri ve söyleşilerin yapıldığı bilim sahnesi, sergi alanları, kütüphane, araştırma ofisleri ve bilim kafe yer alıyor.

Kayseri Bilim Merkezi

4 Aralık 2016'da hizmete açılan Kayseri Bilim Merkezi 3.000 m² kapalı ve 4.000 m² açık sergi alanıyla toplamda 165 adet sergi ünitesi bulunduruyor.

Ziyaretçiler, Bilimin İzinde, Yerel İzler, Duyuların Keşfi Kulesi, Görme ve Algı, Elektrik ve Manyetizma, Dalgalar ve Rezonans, Mars'la Yüzleşme ve El- Cezeri Mekanik Biliminin Öncüsü temalı sergileri ziyaret edebilir, atölye ve laboratuvar alanlarında eğitim programlarına, bilim etkinliklerine katılabilir, planetaryumda film izleme ve astronomi eğitimi alma, bilim şovlarını izleme fırsatı yakalayarak keyifli vakit geçirebilir.

Planetarium yani gökevi olarak adlandırılan kısım aslında bir gösteri salonudur. Burada güneşin, yıldızların, gezegenlerin, gök cisimlerinin ve bazen de DNA'nın ya da CERN'deki bir deneyin

görüntüsünün özel bir yansıtıcı yardımıyla kubbe şeklindeki tavana yansıtılmasıyla gerçekleştirilen sunumlarda ziyaretçiler gerçeklik hissi yaşar. Kayseri Bilim Merkezi planetariumunu ziyaret ederek astronomiden havacılığa, matematikten biyolojiye, fizikten kimyaya farklı bilimleri keşfedebilir, meydana gelen olayları gözlemleyebilir, arkasındaki bilimsel ilkeleri öğrenebilirsiniz.

Kayseri Bilim Merkezi sanal turu için:

GUHEM Gökmen Uzay Havacılık Eğitim Merkezi

Türkiye'nin havacılık ve uzay temalı ilk bilim merkezi olarak tasarlanan GUHEM, 30 Ekim 2020'de Bursa'da açıldı. GUHEM, yüksek teknoloji alanlarında araştırma yapmayı hedefleyen genç nesiller yetiştirilmesi ve ülkemizin yerli ve milli teknolojilerle uluslararası rekabet gücünün artırılması hedefi ile kurulan uzay temalı ilk interaktif merkezdir.

Her yaş grubundan bilim severin uzay, havacılık ve teknoloji konularında bilgi ve deneyim edinmesini sağlamak ve toplumun genelinde farkındalık oluşturarak genç nesillere ilham vermeyi amaçlayan GUHEM yaklaşık 13.000 m²lik alana kurulmuştur. Uzayı Keşfet, Uzaya Yolculuk, Havacılığı Keşfet, Yerli ve Milli Teknolojiler sergi galerisindeki 154 interaktif sergi düzeneği, Havacılık Eğitim Merkezi, Uzay İnovasyon Laboratuvarı, Kimya ve Biyoloji Laboratuvarı, Matematik, Robotik Kodlama, Uzay, Havacılık Atölyeleri ve planetaryumu ile eğitimler vermeye devam ediyor.

Avrupa'nın en büyük uzay ve havacılık temalı interaktif eğitim merkezi olan GUHEM, Uzay Kaşifleri Derneği'nin iki yılda bir düzenlediği Planetary Congress'e 25-29 Eylül 2023'te ev sahipliği yaparak 100'den fazla astronot ve kozmonotu ağırladı.

Türkiye'nin Milli Uzay Programı'nda belirlenen 10 stratejik hedef doğrultusunda ülkemizin insanlı ilk uzay görevinin gerçekleşmesi sürecinde GUHEM'de gerçekleştirdiği canlı yayın ile 3 milyondan fazla izleyiciye hitap etmeyi başardı.

Elâzığ Bilim Merkezi

29 Mayıs 2015 yılında açılan Elâzığ Bilim Merkezi 2.700 m² iç alan ve 3.500 m² dış alana, 80 sergi düzeneği, planetaryum ve Robotik ve Kodlama Atölyesi, Tasarım Atölyesi, Uzay ve Havacılık Atölyesi, Matematik Atölyesi ve Teknoloji Atölyesi alanlarına sahiptir. Ana sınıfından başlayarak liseye kadar öğrenciler her ay değişen atölyelerde bilimi keşfedebilir, planetaryumu ile uzayın derinliklerini öğrenebilir.

Bilim Üsküdar

Bilimsel gelişmeleri toplumla buluşturmanın yanı sıra bilimsel düşünce sistematığının alt yaş gruplarından başlayarak, topluma öğretilmesini de hedefleyen bilim merkezi 4 Kasım 2018'de ziyarete açıldı. Astronomi, Havacılık ve Uzay Atölyesi, Teknoloji Atölyesi, Matematik Atölyesi, Doğa Bilimleri Atölyesi ve Tasarım Atölyesi olmak üzere toplam beş farklı alanda uygulamalı atölye eğitimleri vermekte. Merkezde Finans, Vücudumuz, Otomotiv, Robotik, Mavi Gezegen, İletişim, Gökyüzünde ve Ötesinde Millî Teknolojilerimiz ve Dinozorlar Devri sergi galerileri ve planetaryum da bulunuyor.

Atölyelerde özellikle ilkokul ve ortaokul öğrencilerine yönelik farklı temalarda özgün eğitim içerikleri sunulmakta. Bilim Üsküdar atölye eğitimleriyle özellikle küçük ölçekli bilim merkezlerine öncülük etmeye devam ediyor.

Gezici sergilerden biri olan Dinozorlar Devri Sergisi, bilimin gizemli dünyasına meraklı olan herkesi bekliyor. Dünyanın geçmişine yolculuk yapmaya hazırsanız Dinozorlar Devri Sergisini ziyaret ederek gerçek boyutlarıyla dinozorları keşfetme fırsatı bulabilirsiniz.

Antalya Bilim Merkezi

2021 yılında açılışı gerçekleşen ve önemli bir endüstriyel dönüşüm projesi olan bilim merkezi, 53 sene boyunca üretim yapan Antalya İplikli ve Pamuklu Dokuma fabrikasının alanına kuruldu. Fabrikanın ana binası restore edilerek 12.500 m²lik iç alan bilim merkezine dönüştürüldü.

O günün şartlarında teknolojiyi kullanarak üretim yapan fabrika artık Antalya Bilim Merkezi olarak bilimi toplumla buluşturuyor. Ayrıca, Matematik, Ahşap ve Tasarım, Robotik ve Kodlama, Biyoloji ve Kimya, STEM, Astronomi atölyeleri ve bilim gösterileri ile bilimi sevdirmeye, eğlendirirken de öğretmeye devam ediyor. Açık Alan, Algı ve Hareket, Antarktika, Bilim Tarihi Koridoru, Havacılık, Ne Nasıl Çalışır, Neşeli Adımlar, Paleontoloji, Yeryüzü ve Sanal Gerçeklik sergi galerilerine ev sahipliği yapıyor. Bilim turları sayesinde il genelindeki tüm gençlere ve çocuklara ulaşıyor. Her yıl düzenlenen BİLİMFEST ile bilime ilgi duyan milyonlarca kişi bilim ve teknoloji üreten kurum

ve firmalarla buluşuyor. Bu bilim festivali ile bilim ve teknolojiye olan ilginin artması, gelecek nesiller için bilimin somutlaştırılması amaçlanıyor. Antalya Bilim Tırı ise yıl boyunca şehirdeki tüm mahalle ve köylere giderek çocukları ve gençleri bilim ve teknoloji ile buluşturuyor.

Müzeyyen Erkul Gaziantep Bilim Merkezi

3 Mayıs 2023'te açılan bilim merkezi, 14.590 m²lik alanı kapalı olmak üzere toplam 30.000 m² alan üzerinde inşa edildi. Bilimi herkes için ulaşılabilir kılmayı misyon

edinen bilim merkezi Temel Bilimler, Uzay ve Havacılık, İklimlendirme ve Yenilenebilir Enerji, Yapay Zekâ ve Dijital Yaşam sergi galerilerine sahip. Teknoloji, Tasarım, Matematik, Astronomi, Uzay ve Havacılık, Doğa Bilimleri, Tarım Teknolojileri

ve Girişim atölyelerine de ev sahipliği yapıyor. Bilim merkezi, bilim tırı faaliyetlerine de destek vererek gençleri ve çocukları bilim ve teknoloji ile buluşturuyor.

Trabzon Özdemir Bayraktar Bilim Merkezi

Türkiye'nin bilimsel ve teknolojik gelişimine katkıda bulunmada önemli bir eğitim ve öğrenme merkezi olma, bilimi eğlenceli ve ilgi çekici bir deneyime dönüştürerek bilimsel düşüncüyü yayma hedefi taşıyan bilim merkezi, 21 Kasım 2023'te açıldı. Yaklaşık 2.270 m²lik alan üzerinde inşa edilen merkezde Temel Bilimler, Uzay ve Havacılık, Enerji ve Teknoloji sergi galerilerinin yanı sıra planetaryum da var. Teknoloji, Tasarım, Matematik,

Astronomi, Uzay ve Havacılık, Doğa Bilimleri ve Deneyap Teknoloji Atölyeleri ile öğrencileri atölye eğitimleriyle buluşturuyor.

Altındağ Alev Atlı Bilim Merkezi

8 Şubat 2024'te açılan ve Başkent Millet Bahçesi içerisinde yer alan bilim merkezi 1.980 m²'lik kapalı alana sahip. Bilim merkezi içerisinde Uzay, Havacılık ve Astronomi Atölyesi, Teknoloji Atölyesi, Matematik Atölyesi, Tasarım Atölyesi, Doğa Bilimleri Atölyesi ve TEKNOFEST Atölyesi bulunuyor. 570 m²'lik "Bir Dünya Keşif" temalı sergi alanında ise algıdan elektriğe, matematikten fiziğe temel bilimler alanında 49 adet sergi ünitesi var. Bilim merkezinin diğer sergi galerilerinin üretim süreçleri devam ediyor.

TÜBİTAK Destekli Bilim Merkezleri Kurulmaya Devam Ediyor!

Bugüne kadar 16 büyük ölçekli bilim merkezine destek veren TÜBİTAK'ın Şanlıurfa, Düzce, Denizli, Esenler, Yozgat ve Samsun Bilim Merkezleri'nin kurulma çalışmaları devam ediyor.

Bilim ve teknoloji üreten bir Türkiye hedefine ulaşma kapsamında çalışmalarına devam eden TÜBİTAK, büyük ölçekli bilim merkezlerinin yanı sıra 20 ilçe ve 2 ilde de küçük ölçekli bilim merkezinin kurulması projelerini destekleyerek bilim merkezlerinin sayılarının her geçen gün artırılmasına katkı sağlıyor. Halihazırda Pursaklar (Ankara), Yakutiye (Erzurum), Şahinbey (Gaziantep), Şehitkamil (Gaziantep), Beyoğlu (İstanbul), Zeytinburnu (İstanbul), Fatih (İstanbul), Gaziosmanpaşa (İstanbul), Güngören (İstanbul), Karabük, Yunussemre (Manisa), Samsun ve Canik'te (Samsun) olmak üzere 13 küçük ölçekli Bilim Merkezi hizmet veriyor. Arnavutköy (İstanbul), Bahçelievler (İstanbul), Çekmeköy (İstanbul), Kayapınar (Diyarbakır), Mamak (Ankara), Sincan (Ankara), Sultanbeyli (İstanbul), Tuzla (İstanbul), Vezirköprü (Samsun) ve Yeşilyurt (Malatya)'da olmak üzere toplam 10 küçük ölçekli bilim merkezinin kurulum çalışmaları devam ediyor.

Bilim Merkezleri Birlikleri

Bilim merkezleri birbirleri ve toplumla iletişim halinde kalmak, deneyim paylaşımı yapmak, çeşitli iş birliği faaliyetleri yürütmek, konferans ve çeşitli konularda eğitimler düzenlemek, projeler yürütmek için çeşitli kuruluşlara üye oluyorlar. Bu kuruluşların başlıcaları Amerika'daki Bilim-Teknoloji Merkezleri Birliği (The Association of Science- Technology Centres-ASTC), Avrupa Bilim, Endüstri ve Teknoloji Sergileri İşbirliği Konseyi (The European Collaborative for Science, Industry and Technology Exhibitions- ECSITE), The Asia Pacific Network of Science ve Technology Centres, ASPAC), Latin Amerika ve Karayipler'de Bilim ve Teknolojinin Popülerleşmesi

Ağı (The Network for the Popularization of Science and Technology in Latin America and the Caribbean, Red-POP), Güney Afrika Bilim ve Teknoloji Merkezleri Birliği (The Southern African Association of Science and Technology Centres, SAASTEC), Kuzey Afrika ve Orta Doğu Bilim Merkezleri Ağı (The North Africa and Middle East Science Centres Network, NAMES)'dir. TÜBİTAK, bilim merkezlerine yönelik eğitim programları ve etkinlikler, bilim ve teknoloji merkezleri sergi tasarım ve üretimleri, bilim ve teknoloji merkezleri için iş birlikleri, sürdürülebilirlik ve yararlanılabilecek destekler ile bilim iletişimi gibi konuları ele alan Türkiye Bilim ve Teknoloji Merkezleri Konferansı'nı (TÜBİTEM) bilim merkezleri ev sahipliğinde düzenliyor. Ayrıca, NAMES 2024 Konferansı da 7-9 Mayıs'ta Konya Bilim Merkezi'nde düzenlenecek.

TÜBİTAK destekli bilim merkezleri, hangi bilim merkezinde hangi sergilerin, etkinliklerin ve atölyelerin bulunduğu veya gerçekleştirildiği ile ilgili daha detaylı bilgi almak için:

Ülkemizdeki bilim merkezlerini henüz ziyaret etmediyseniz, birbirinden ilginç bilim merkezlerinin keşfedilmeyi beklediğini tekrar hatırlatıyor, ajandalarınızda yer açıp en kısa zamanda ziyaret etmenizi umuyoruz. ■

Kaynaklar

<https://bilimmerkezleri.tubitak.gov.tr/>
Association of Science and Technology Centers, (2010). Science center and museum statistics. Retrieved from <http://www.astc.org/about/pdf/Backgrounders/2010%20Science%20Center%20Statistics.pdf>
Association of Science and Technology Centers, (2011). Science center and museum statistics. Retrieved from "<http://www.astc.org/about/pdf/Backgrounders/2011%20Science%20Center%20Statistics.pdf>"
Association of Science and Technology Centers, (2012). Science center

and museum statistics. Retrieved from "<http://www.astc.org/about/pdf/Backgrounders/2012%20Science%20Center%20Statistics.pdf>"
Association for Science and Discovery Centres (2022). Science centres for our future. Retrieved from <https://www.sciencecentres.org.uk/projects/science-centres-ourfuture/>
Avrupa Bilim Merkezleri ve Müzeleri Ağı (Ecsite). (2008). The impact of science and discovery centres. A review of worldwide studies. Retrieved from <http://sciencecentres.org.uk/reports/downloads/impact-of-science-discoverycentres-review-fworldwide-studies.pdf>
Falk, J. H., & Storksdieck, M. (2005). Using the Contextual Model of Learning to understand visitor learning from a science center exhibition. *Science Education*, 89, 744–778
Falk, J.H. & Needham, M.D. (2011). Measuring the impact of a science center on its community. *Journal of Research In Science Teaching*, 48(1), 1-12.
Falk, J.H, Scott, C., Dierking, L., Rennie, L. & Jones, M.C. (2004). Interactives and visitor learning, *Curator*, 47, 171-198.
Falk, J.H., & Needham, M.D. (2011). Measuring the impact of a sciencecenter on its community. *Journal of Research in Science Teaching*, 48, 1–12.
Grinell, S. (2003). A place for learning science (Starting a science center and keeping it running). Washington: Association of Science-Technology Centers.
Persson, Per-E., (2000). Community impact of science centers: Is there any? *The Museum Journal*, 43, 9-17.
Persson, M. (2015). Review article: Education and political participation. *British Journal of Political Science*, 45(3), 689-703
Pirpiroglu-Gencer, İ. (2023). Bilim merkezleri için geliştirilen araştırma sorgulamaya dayalı bilim eğitimi atölyeleri uygulamalarının bilim merkezi öğretmenlerine ve öğretmenlere yansımaları. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi.
Science Centers For Our Future (2020). Science and discovery centre fact sheet. Retrived from https://www.sciencecentres.org.uk/documents/544/Science_and_Discovery_Centre_Fact_Sheet.pdf
The UK Association for Science and Discovery Centres [ASDC] (2012). Hands-on DNA: Exploring evolution, final project report. Retrieved from https://www.sciencecentres.org.uk/documents/170/Handson_DNA_Final_Report.pdf.
Toronto Beyannamesi (Toronto Declaration) (2008). 5th Science Center World Congress, June 14-19, Toronto, Ontario, Canada.
TÜBİTAK Bilim Merkezleri Müdürlüğü Arşivi (2024).